

DE COOLSINGEL BLEEF LEEG

Hugo Borst

De Coolsingel bleef leeg

Het klassieke boek over Feyenoord

INSIDE

© Hugo Borst 1996, 2021
Omslagontwerp: Loudmouth, Utrecht
Auteursfoto: Pim Ras
Binnenwerk: Crius Group, Hulshout
Eerste druk: 1996
Achtste druk: 2021

ISBN 978 90 488 6138 5
ISBN 978 90 488 6139 2 (e-book)
NUR 489

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Inside is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Feijenoord is een zéér zwakke club. De bestuursleden zijn omkoopbaar, de velden slecht, de tribunes wrak en de spelers stuk voor stuk door drank ondermijnd.

U niet zonder aarzeling een goed seizoen toegewenst.

(Godfried Bomans, 1969)

Wie heeft er weer een goal gescoord

Faaienaurd, Faaienaurd

(Tom Manders)

De Kuip is het voorportaal van de hemel

(Graffiti in Rotterdam)

Onnoemlijk veel dank ben ik verschuldigd aan mijn collega,
buurman en vriend Leo Verheul, zonder wiens hulp dit boek
nooit tot stand zou zijn gekomen.

Hugo Borst

Voorwoord

Op maandagochtend 2 oktober 1995 liep ik rond een uur of tien over het parkeerterrein van De Kuip naar de ingang van Stadion Feijenoord, toen ik achter me getoeter hoorde. Het was Hugo Borst. Hij zat half weggedoken in een brandweer-
rode Peugeot 504 en wenkte me.

Het was de ochtend dat Feyenoord zich ging ontdoen van een van zijn grootste iconen. Nog een half uurtje, dan zou de benige gestalte van senior-manager Fred Blankemeijer uit het grote stadion tevoorschijn komen en in slow motion richting het hek schuifelen, om daar met een beteuterd gezicht een paar A4'tjes aan de verzamelde pers uit te delen. Daarop stond wat iedereen hier allang voelde aankomen: Feyenoord ontslaat trainer Willem van Hanegem.

Alle verslaggevers dromden samen bij het hek om de gebruikelijke cynische opmerkingen uit te wisselen en ook de gealarmeerde fotografen deden wat ze altijd doen, namelijk over elkaar roddelen en elkaar scherp in de gaten houden, maar Borst koos als enige een ander, onafhankelijk en veel afstandelijker perspectief. Het stelde hem in staat niet alleen het ontslag zelf,

maar ook het toneelstuk eromheen te omschrijven. Doordat hij zich al maandenlang in de boezem van de club had opgehouden wist hij van het nakende ontslag en kende hij details die niemand in het groepje verslaggevers bij de poort kende. Hij had het niet nodig om tussen hen in te gaan staan om straks een papier-tje overhandigd te krijgen, want hij wist allang wat erop stond.

Toen ik bij hem instapte, bleek hij op zijn dashboard een notitieblok te hebben liggen waarop hij minutieus had bijgehouden in welke volgorde de hongerige media zich hadden gemeld. Pas veel later begreep ik dat hij bezig was bouwstenen te verzamelen voor een kathedraal van een boek. Wat ik ook nog niet wist toen hij me vanachter het stuur subtiel zat uit te horen, was dat hij onder zijn kleding een hartslagmeter droeg. De stress rond het vervolmaken van zijn aanstaande bestseller had toegeslagen, waardoor hij zich meer dan eens moest verlaten op de medische wetenschap en natuurlijk op zijn eeuwige schaduw Leo Verheul.

Het verbaast me niets. Feyenoord is ook een club om het van aan je hart te krijgen. Voor sportschrijvers is het een bedrieglijk fenomeen. Het heeft de naam en de schijn van een volksclub, maar wordt in de praktijk vormgegeven door een klein groepje ingewijden. Net als de stad waar ze uit voorkomt wordt de club door buitenstaanders gezien als hard en rauw en recht-voor-z'n-raap, terwijl het in werkelijkheid zo gevoelig is als een politieke partij. Het is niet makkelijk om die kringen binnen te dringen en het is nog moeilijker je erin te handhaven, maar fulltime Rotterdammer en volbloed Spartaan Hugo

Borst lukte het op een glorieuze manier. In *De Coolsingel Bleeft Leeg* schreef hij op een swingende manier hoe Feyenoord andermaal ten onder ging aan zijn eigen verwachtingen.

Ik was in De Kuip op de dag dat het boek uitkwam. Het had de uitgever die ochtend een goed idee geleken om een stapel exemplaren als cadeautje in het spelershome te leggen. Nooit meer zal ik het gezicht vergeten van Peter Bosz, de haren nog nat van het douchen, die na de training als eerste binnenkwam en geïnteresseerd begon te bladeren. Zelden iemand zo snel wit zien wegtrekken. Drie, vier lukkraak gekozen bladzijden en er trok al zo'n walging over zijn gezicht dat het even leek alsof er per ongeluk een stapeltje vertalingen van *Mein Kampf* was neergelegd.

Dat kwam niet alleen omdat hij een van de hoofdpersonen bleek te zijn in de Griekse tragedie die zich maandenlang op Rotterdam-Zuid had afgespeeld, maar waarschijnlijk ook omdat dit boek anders was dan alle andere voetbalboeken die hij kende. Deze was ontdaan van de gebruikelijke heldenverering, het verhullende jargon, de trainersprietpraat, het bobo-gebral en alle andere verzachtende middelen. Dit was een minutieus verslag van hoe het er echt aan toe ging in de coulissen van een grote voetbalclub, inclusief al het geroddel en gerommel, alle gekrenkte ego's, alle achterklap en vieze spelletjes.

Vijfentwintig jaar later pak ik *De Coolsingel* weer eens uit mijn kast. Feyenoord is veranderd, maar ook weer niet. Fred

Blankemeijer leeft allang niet meer en Jorien van den Herik komt alleen nog in het stadion wanneer zijn kleindochter hem daar om smeekt en gaat dan, net als zijn illustere voorganger Cor Kieboom, provocerend op een tribune tegenover het ereterras zitten. Ook de spelers die destijds op de omslag van het boek stonden (Van Bronckhorst, Bosz, Trustfull, Blinker, Koeman, Taument, Larsson, De Goey, Witschge) zijn allang uitgevoetbald. Maar Feyenoord is nog steeds datzelfde licht ontvlambare kruitvat als destijds, en het boek dat Hugo Borst er over schreef is nog steeds de beste duiding van een Nederlandse voetbalclub die er ooit is verschenen. Het is geweldig geschreven, het is wrang en liefdevol tegelijk, het gaat over de club maar ook over de stad, je kunt er om lachen en als je wilt ook om huilen, maar het is vooral zo uniek omdat het zowel van binnenuit is geschreven, als een insider, als van een afstandje, als een beschouwer.

Wat Tim Krabbés boek *De Renner* heeft betekend voor het schrijven over wielrennen, Nick Hornby's *Fever Pitch* voor voetballiteratuur, wat A.J. Lieblings *The Sweet Science* is voor het boksen en Roger Kahn's *The Boys of Summer* voor baseball, dat is *De Coolsingel Bleeft Leeg* voor het schrijven over Feyenoord: al vijftiengintig jaar lang de ongeëvenaarde standaard waaraan de rest wordt afgemeten.

Rotterdam, februari 2021
Michel van Egmond

Vrijdag 14 juli 1995

SCF

'Eén ding wil ik met de spelersgroep en de technische staf afspreken,' zegt Jorien van den Herik aan het slot van een kort welkomstwoord. 'En ik hoop dat iedereen dat goed in zijn oren knoopt, echt, ik tolereer niet dat ook maar iemand die afspraak schendt...'

De president van Feyenoord laat geroutineerd een stilte vallen. Over zijn gezicht is plots een grimmig masker getrokken. Van den Herik kijkt niemand aan, Van Hanegem niet, Bosz niet, Trustfull niet, Witschge niet, helemaal niemand; nee, bedachtzaam laat hij zijn ogen, waarboven de wenkbrauwen een fractie zijn gezakt, over de hoofden van de toehoorders glijden, dan pas vervolgt hij zijn betoog.

'Ongeacht de prestaties dit seizoen wil ik dat er niet meer via de pers wordt gecommuniceerd over elkaar. Kritiek oké, maar dan binnenskamers. Bespaar me nog zo'n rampseizoen. Ik wil dat eenieder een dikke streep onder het verleden zet. We beginnen met een schone lei. Ik neem aan dat dat duidelijk is!'

Nog zo'n korte stilte.

‘Rest mij jullie allemaal nog een succesvol jaar toe te wensen. Ik dank jullie voor de aandacht.’

Van Hanegem wist dat Van den Herik dit ging vertellen. Hij wist ook dat de president ging zeggen dat hij verwacht dat Feyenoord kampioen gaat worden. Dat zal hij over een paar weken ook tijdens de traditionele persconferentie zeggen.

Voor hetzelfde geld had Van den Herik vandaag een andere hoofdcoach toegesproken dan Van Hanegem. Eind vorig seizoen, op de dag van de allerlaatste vriendschappelijke wedstrijd die ergens op de eilanden werd gespeeld, stond er in het *Algemeen Dagblad* dat Van den Herik Van Hanegem te sociaal vond voor de spelers en dat hij in de toekomst harder moest optreden. De Kromme voelde zich aangevallen, hij beschouwde de uitlatingen als een motie van wantrouwen, hij besloot ermee te stoppen. Toen Van den Herik daarvan hoorde, kwam hij meteen in actie. Het liefst wilde hij Louis van Gaal als opvolger hebben. Een onmogelijkheid. Toen heeft hij in een opwelling contact opgenomen met diens kroonprins, zoals hij Gerard van der Lem noemde. Later die dag besloot Van den Herik een laatste poging te ondernemen om Van Hanegem voor Feyenoord te behouden; hij is van Antwerpen naar Rotterdam gereden om hem ervan te overtuigen dat hij de uitspraken in het *AD* niet als kritiek moet opvatten. In de trainerskamer heeft hij meer dan een uur op Van Hanegem ingesproken. Geert Meijer was er ook bij. Hij en Van den Herik hebben Van Hanegem toen opnieuw voor de club behouden

– opnieuw ja, want ook in december 1994 had Van Hanegem er de brui aan gegeven, destijds omdat hij vond dat er geen vertrouwensband meer met de spelers bestond.

Een halfuur na Van den Heriks rede proberen 27 selectiespelers van Feyenoord zich een weg te banen naar het trainingsveld naast het stadion. Dat is geen sinecure, want tegen half elf staan er tweeduizend mensen op het vernieuwde Feyenoord te wachten. Veel vaders en zonen, maar ook vaders en dochters. En al die vaders en zonen hebben kladblokken en balpennen meegenomen. Niemand ontkomt aan de handtekeningenjagers, Ronald Koeman al helemaal niet.

De Verlosser.

De vergelijking met de komst van Johan Crujff, twaalf jaar geleden, dringt zich op, alleen zullen er nu om principiële redenen geen supporters wegblijven, zoals toen wel gebeurde. Koeman is Ajacied geweest, maar toch geen echte. Hij komt Feyenoord aan de titel helpen denken de supporters; sommigen weten het zelfs zeker. Wanneer Koeman zich glimlachend een weg baant naar het trainingsveld, zijn er genoeg vaders en zonen die wat tegen Koeman moeten zeggen, anderen moeten hem eventjes aanraken in het voorbijgaan. Ook de nieuwkomers Zwijnenberg en Vidmar worden aangegaapt, begroet en soms aangeraakt. Maar anders, met minder ontzag. Zij zijn niet heilig.

Meestal draagt Feijen een trainingspak, maar daarvoor is het vandaag te warm. Met de barkeeper/Feyenoord-supporter speelde ik anderhalf jaar geleden nog samen. Een trage, slimme, balvaste middenvelder, die op De Kromme lijkt, in zoverre dat hij graag buitenkantje links speelt. Hij heeft meestal bij zaterdagclubs gevoetbald, zodat hij op zondag Feyenoord kon bezoeken. Z'n hele leven al is hij gek van de club. Vroeger heeft-ie wel rottingen uitgevreten, ik ken zijn geschiedenis met Feyenoord omdat hij mij die met een mengeling van gêne en trots heeft verteld. Tegenwoordig doet hij rustig aan, hij is net vader geworden; vandaar misschien ook wel een seizoenkaart voor vak O.

'We zullen dat tering-Ajax dit seizoen 's effe een toontje lager laten zingen. Denk je niet?'

Geen volk beheerst het vloeken en schelden beter dan wij Rotterdammers. De terings, de tyfussen en de kankers worden overal vóór gepleurd. Niet alleen als het over Ajax of andere triviale dingen gaat; het kan ook over alledaagse of onbeduidende dingen als het weer gaan. Zo is het vandaag niet heet, nee, in Rotterdam geloven we die vuile vieze kankerzon wel.

'Denk je dat Iwan komt?'

'Ja,' zeg ik tegen Feijen, 'maar hij gaat wel heel veel geld kosten.'

'Hoeveel?'

'Vier miljoen of zo.'

'Tering. Maar ja, Koeman is gratis.'

We praten over Koeman, Iwan, Zwijnenberg en Vidmar.

Overall om ons heen gaat het over Koeman, Iwan, Zwijnenberg en Vidmar. Nergens is het optimisme bij de eerste training van het seizoen zo groot als bij Feyenoord. Het optimisme is verbazingwekkend, terwijl Feyenoord toch maar zo eens in de tien jaar kampioen wordt.

Feijen leunt tegen het hek van het trainingsveld. 'Weet je wanneer je het helemaal bent als supporter?' zegt hij zonder dat ik erom gevraagd heb. 'Als je een tatoeage aan de binnenkant van je onderarm hebt. Sommigen, vaak gasten die het zich in verband met hun werk niet kunnen permitteren, hebben 'm op hun rug, borst of schouder.'

Ik zeg dat ik ook zo iemand ken. Een trambestuurder. Zijn tatoeage van Feyenoord is volgens hem een vereeuwiging van zijn liefde voor de club.

'Wat voor tatoeage dan?' vraagt Feijen geïrriteerd.

'Twee gekruiste vlaggenstokken, de vlag van Feyenoord en van Rotterdam.'

Hij schudt zijn hoofd. 'Da's een gewone tatoeage. Die kan je zo bij Tattoo Bob op Katendrecht halen. Waar ik het over heb is geen kinderwerk. Een tatoeage met drie letters: scf. Alleen dat. scf: Sport Club Feyenoord. Gewone zwarte letters. Geen tierelantijntjes of kleurtjes. In Dordrecht zit iemand die dat doet.'

'Heb jij er ook zo een?' vraag ik.

'Ikke? Ikke niet. Rot op.'

Het perspectief vanuit het Maasgebouw. Drieduizend mensen die anderhalf uur lang een trainingsveld omzomen om te kunnen kijken naar 27 voetballers op loopschoenen die van pylon naar pylon joggen, rennen en sprinten.

De liefde voor Feyenoord is onvoorwaardelijk, zeg ik tegen Fred Blankemeijer, die naast me voor het raam is komen staan.

‘Joh, hou nou toch op, man.’

Feyenoords Senior Manager hoont me weg in een jaloersmakend zangerig Rotterdams.

Als iemand de club kent, is het Blankemeijer wel. Al 57 jaar is de boomlange stopperspil, die tussen 1949 en 1952 tientallen malen in het eerste speelde, lid van Feyenoord.

‘Een echte supporter steunt Feyenoord ook als het niet goed gaat,’ werpt hij tegen. ‘Nog geen tien jaar geleden zaten er bij de thuiswedstrijden regelmatig vijf-, zesduizend mensen. Dat bedoel ik te zeggen. De HCS-periode vijf jaar geleden, die rampzalige geschiedenis – bijna failliet. Waar was het Feyenoord-gevoel toen?’

Hij kijkt me streng, bijna verwijtend aan.

‘Ook vanuit het bedrijfsleven liep het niet storm. De voorzitter en nog een paar anderen hebben Feyenoord gered. Echt, we waren al hartstikke dood. Geloof me nou. Eigenlijk bestond Feyenoord al niet meer.’

Blankemeijer is niet vaak ernstig, hij is geen ernstige man. Zwijgend kijkt hij naar buiten. In de verte blinkt de Maas die Rotterdam in tweeën deelt.

'D'r is toen een klein wondertje gebeurd,' mijmert hij.

Beneden ons sluiten honderden vaders en zoons met bloc-
notes en pennen de selectiespelers in, maar Blankemeijer ziet
dat niet.

Woensdag 9 augustus 1995

God en de afgod

Ze hebben de auto bij de Daniël den Hoedkliniek geparkeerd, vertelt biologieleeraar Wytze Alers, daar is altijd plek, en vandaar zijn ze gaan lopen naar De Kuip. Ze, dat zijn drie generaties Alers: Rob (73), zijn zoon Wytze (38) en diens zonen Thijs (6) en Jelmer (3).

In 1968 bezocht Wytze De Kuip, waaraan zijn grootvader Laurens van Voorene – hij maakte ingewikkelde berekeningen van gewichten of zoiets – een belangrijk aandeel had, voor het eerst. Feyenoord speelde tegen mvv en won met 4-1.

Vandaag houdt Feyenoord Open Dag. Een mooie gelegenheid, vindt Wytze, om zijn zoons De Kuip van binnen te laten zien. Koeman en de andere nieuwe aankopen worden op Amerikaanse wijze gepresenteerd en de entree is ook nog eens gratis. Jelmer draagt een echt Feyenoord-shirt, met rugnummer 6.

Op de brug heb je een mooi uitzicht op het reusachtige stadion en al die krioelende mieren op het stadionplein die samendrommen bij de loketten. Moet je kijken jongens, zegt hij tegen zijn zoons. Dan de trappen af, steeds dichterbij. Wytze

bekent dat zijn hart nog steeds sneller gaat kloppen als hij De Kuip nadert, ook nu. En zo deelt Wytze dezelfde opwinding met zijn zoons, zoals zijn vader die ooit met hem deelde.

Het opwindendst is het als je om het stadion heen loopt en je hoort de kolkende geluiden die aanzwellen wanneer je de trappen bestijgt; en als het moment daar is dat je binnenkomt, dan is alles wat je zintuigen waarnemen een paar seconden lang overtreffender dan de overtreffende trap. Dat duizelingwekkende moment van binnenkomen en dan voor het eerst van je leven, daar is het Wytze om te doen. Wanneer zijn zoons nieuwsgierig maar niet zonder schroom de huiskamer met bijna vijftigduizend mensen binnenstappen, kijkt Wytze naar hun gezicht.

Thijs klampt zich aan de hand van zijn vader vast. Angst maar ook sensatie.

Jelmer staat onbeweeglijk stil. Zijn mond open.

Wytze en zijn vader wisselen een blik van verstandhouding.

Wytze vertelt dat zijn moeder uit een voetbalnest komt. Zij liep met haar familie 's zondags vanaf de Noordsingel naar De Kuip, het stadion dat dus ook een beetje van haar vader was. Wytzes twee (jongere) broers zijn echte Feyenoord-supporters, al was Robert eerst voor Ajax, maar Wytze en Kees hebben Robert zo afgezeken, zo geziekt, zo gemanipuleerd en ten slotte gemarteld dat hij ook voor Feyenoord werd – zozeer dat hij zich in de jaren zeventig tot de harde kern van Feyenoord mocht rekenen en op Vak S te vinden was.

Wytzes vader was de enige in het gezin die niet vol was van voetbal. Hij had God.

Rob Alers is een Rotterdamse emeritus-predikant. Vroeger preekte hij zo nu en dan over 'God en de afgoden', herinnert Wytze zich. De afgoden, dat waren: postzegelverzamelingen, de televisie, maar ook Feyenoord was een afgod, vertelde zijn vader vanaf de kansel. Maar mooi dat de hele familie een paar uur later in De Kuip zat, ook zijn vader de predikant. Feyenoord was eens per twee weken anderhalf uur sterker en aanstekelijker dan God.

Wytze vraagt het hem niet, maar hij denkt dat zijn vader er nooit gewetensnood of ambivalente gevoelens aan heeft overgehouden. Op een gegeven moment kon zijn vader niet meer terug. Hij was van Feyenoord gaan houden. En Feyenoord in de steek laten was net zo ontheiligend als God verloochenen.

Het was altijd een heel gehaast om op tijd in het stadion aan te komen. De jeugddienst in de Hillegondakerk duurde van kwart over elf tot kwart over twaalf en de wedstrijd begon om twee uur. Als Feyenoord thuis speelde, stopte predikant Alers dan ook steevast eerder – om twaalf uur – met preken. Soms maakte Wytze zich zorgen, dan hoorde hij door de woorden van zijn vader heen de klok buiten twaalf keer slaan. Maar gelukkig hoorde zijn vader die klok ook. Binnen een paar minuten was de preek ten einde. Hij ging snel naar huis, douchen – want preken met veel emotie is topsport volgens Wytze, zijn vader werd er altijd drijfnaat van. Dan met zijn drie zoons Wytze, Kees en Robert in de Simca 1100 richting Feijenoord, de

Maasbruggen over, parkeren bij de Daniël den Hoedkliniek – altijd plaats – en de wandeling van een kwartier, de brug over, de trappen af, om het stadion heen, de trappen op, en dan een plaatsje zoeken in de zon.

Rob, Wytze, Kees en Robert Alers hadden de tijd mee. In de periode 1969-1975 werd er nog eens gewonnen. En er werd knap gevoetbald. Hoewel hij diep in zijn hart weet dat die tijden niet weerkeren, is de onverbeterlijke optimist Wytze ervan overtuigd dat Feyenoord met Koeman erbij een wereldseizoen tegemoet gaat.

De Alers kijken twintig minuten naar oud-Feyenoord tegen een artiestenelftal van Veronica. Dan zegt Wytze dat ze omhoog gaan, klimmen, naar de tweede ring, want hij vindt dat Thijs en Jelmer het veld vanaf de nok van De Kuip moeten zien.

Rob Alers hobbelt glimlachend achter hen aan. Thijs vindt de steile trappen eng.

Het wordt warmer en warmer en warmer. Omdat ze de zon steeds dichterbij naderen natuurlijk. Thijs gelooft niet dat hij ooit zo hoog is geweest. Iemand vraagt onderweg aan Wytze of dat shirt van zijn zoontje een echt shirt van Feyenoord is? Klopt zegt Wytze trots, het is het shirt gedragen in de bekerfinale tegen Volendam, het shirt van Bosz.

Thijs wil terug.

Da's goed.

Tijd voor een ijsje.

Grootvader Alers loopt zwijgend achter zijn zoon en kleinzoons aan. Veel kerkgangers vonden dat een predikant van de Nederlands Hervormde kerk op zondag keurig netjes thuis hoorde te blijven. Een boswandelingetje, oké. Maar naar Feyenoord: schande.

Het hoofd van de emeritus-predikant zit vol oudtestamentische teksten en opstellingen van Feyenoord uit de goeie ouwe tijd.

Wytze lacht. Zijn vader was niet zo benauwd. Nee, ze mochten op zondag echt alles doen, zelfs cowboytje spelen, als ze maar zachtjes pauw-pauw zeiden en niet te hard schreeuwden bij schotwonden. Predikant Alers van de Hillegondakerk was ruimdenkend, liberaal, niet politiek-liberaal. Ben je belazerd, zegt Wytze, hij stemde niet christelijk, nooit gedaan, zijn hele leven niet. De predikant stemde PvdA. Hij en zijn vrouw kwamen uit een rood nest en dat moet je niet verloochenen.

Plotseling begint Jelmer te gillen, vertelt Wytze. In zijn oor gestoken door een wesp. Een klein drama. Ze besluiten snel naar huis te gaan. Stilstaan op de brug, omkijken naar het stadion dat leegloopt wat Wytze altijd doet, hoeft nu niet. Zij zijn de enigen die weggaan. Onderweg naar de auto horen ze een helikopter. Die blijft boven De Kuip hangen.

Jelmer vergeet de pijn. Thijs zegt dat ze terug moeten gaan, hij wil de helikopter zien waarin de spelers van Feyenoord zitten.

Dit seizoen mag je een keertje mee naar Feyenoord, belooft

Wytze aan Thijs. En vanavond kan hij op het *Sportjournaal* van tien over half zeven de helikopter zien.

En Koeman.

Maandag 14 augustus 1995

De schijn van een traditie

Als meisje van vijftien was het haar droom om ooit secretaresse van haar favoriete club te worden. Dat is Sandra van Dongen nu dertien jaar. Als ik haar naar het telefoonnummer van Mister Feyenoord vraag, waarschuwt ze me dat 'Ome Jan', zoals zij Jan Linssen steevast noemt, een beetje verward kan klinken.

Buiten staat Regi Blinker naast zijn blauwe Opel Calibra, klaar om in te stappen en weg te sjezen. Het is twee dagen voor de wedstrijd om de Supercup tegen Ajax. Het had niet veel gescheeld of Blinker was niet eens aan zijn tiende seizoen bij Feyenoord begonnen. De linksbuiten was bijna verkocht aan Luzern, maar de vraagprijs was de Zwitserse club te gortig. Omdat Van Hanegem dit seizoen het 4-4-2-systeem in plaats van het 4-3-3-systeem wil spelen en Blinker durft om te scholen tot centrale spits, is zijn contract met een jaar verlengd.

'Ik ben topscorer van de voorbereiding,' zegt Blinker. 'Maar het belangrijkste is dat ik eindelijk van die plaats ben verlost.'

Die plaats. Het klinkt oneerbiedig.

Linksbuiten zijn, en dan van Feyenoord, zoals Jan Linssen dat was in de dertiger, veertiger en vijftiger jaren, en Coen Moulijn in de vijftiger, zestiger en zeventiger jaren, jezus...

'Ik wilde helemaal geen linksbuiten zijn,' zegt Jan Linssen stellig wanneer ik hem aan de telefoon heb voor het maken van een afspraak om eens over Feyenoord te praten. Hij vraagt trouwens of dat over een paar weken kan, want het gaat niet zo goed met zijn vrouw en hij is, zegt hij, ook alweer 82 en hij heeft zijn handen vol aan haar verzorging.

Ik wilde helemaal geen linksbuiten zijn. Klinkt oneerbiedig. Linksbuiten. Is de traditie maar schijn?

'Waarom wilde u dat niet?'

'Je staat daar maar aan het lijntje. Ik kon net zo makkelijk linksbinnen of rechtsbinnen spelen. Dat was ook veel leuker, je had meer balcontact. Ik had ook veel meer in mijn mars dan een mannetje passeren en een voorzet geven,' zegt Linssen, die in de 22 jaar dat hij in Feyenoord 1 stond, ook soms rechtsbuiten speelde.

Verdomd. Ineens schiet me te binnen dat Moulijn van origine ook linksbinnen was en geen linksbuiten. Zoekend, zappend door mijn archief kom ik erachter dat hij bij Xerxes inderdaad bekend stond als een beloftevolle linksbinnen. Toen hij overstapte naar het eerste zette trainer Donenfeld hem linksbuiten, opdat hij niet te veel trappen tegen zijn spillebenen zou

krijgen. Toen Feyenoord hem kocht, voor 25.000 gulden, wilde Moulijn liever weer linksbinnen gaan spelen, maar voetballers hadden niets te willen in die tijd.

Hij was linksbuiten tegen wil en dank. Moulijn is toen op buitenspelers gaan letten, vooral op Stanley Matthews. Moulijn ging naar de bioscoop als hij wist dat in het *Polygoon Journaal* beelden te zien waren van Matthews. Hoe secuur en succesvol Moulijns studie is geweest moge blijken uit de persoonlijke uitnodiging van Matthews om diens afscheidswedstrijd te komen opluisteren.

Wanneer ik Moulijn aanspreek of hij nou inderdaad een linksbuiten werd en niet was, knikt hij. Hij noemt zichzelf min of meer een gemaakte linksbuiten. Vertelt dat hij op trainingen en zelfs in het begin van zijn loopbaan als profvoetballer op straat duizenden keren met de bal op tegenstanders afliep, een lichaamsschijnbeweging naar binnen makend, en buitenom passerend, of andersom.

‘Dat heb ik echt eindeloos gedaan,’ zegt Moulijn. ‘Het was niet alleen talent, het was voornamelijk aangeleerd.’

Toen Happel kwam veranderde er veel, aldus Moulijn. ‘Het in de boot nemen van rechtsbacks was niet het enige dat een linksbuiten nog kon doen. Dat was niet meer genoeg. De evolutie van het voetbal vroeg om meeverdedigen, tackelen, noem maar op. Ik was daar niet te beroerd voor, maar de laatste jaren, waarin ik de meeste successen heb gehaald, waren fysiek en geestelijk zwaar.’

Misschien is het niet zozeer de traditie die schijn is – want linksbuitens wáren Linssen, Moulijn en Blinker, ook al was het tegen wil en dank – als wel de romantiek.

Linksbuitens leiden een hardvochtig bestaan. Tegenover één passeeractie inclusief geslaagde voorzet staan: drie doodschoppen en drie keer balverlies.

Geen speler zo verguisd als de linksbuiten.

‘Ik voel me echt verlost,’ zegt Blinker twee dagen voor de wedstrijd om de Supercup.

Als linksbuiten voelde hij zich op het laatst verbannen aan de zijlijn. Hij was een gevangene van zichzelf geworden. Ook Linssen en Moulijn voelden dat vaak zo.

Blinker zegt dat het net is of hij een andere club heeft gekregen.

De linksbuiten, zo Feyenoords als Moulijn en Linssen, bestaat niet meer.

Afgeschaft. Opgeheven.

Alleen Ajax speelt met een linksbuiten, maar ja, Ajax is niet van deze wereld.

‘Hoezo?’ zegt Blinker agressief.

Zegt: ‘Moet jij eens opletten. Wij gaan Ajax pakken woensdag. Geloof me nou.’

Hij stuift weg. De eerste meters zijn sneller dan die van Overmars. Calibraatjes gaan hard.

Woensdag 16 augustus 1995

De Supercup

Drie maanden geleden, op 18 mei 1995, werd Feyenoord met 5-0 door Ajax ingemaakt, op 12 februari 1995 met 4-1, op 21 augustus 1994 met 3-0, op 8 augustus 1993 met 4-0, op 9 mei 1993 met 5-2, op 31 maart 1993 met 5-0, op 15 november 1992 met 3-0...

Stilaan verliest de klassieker zijn allure vanwege die akeelige suprematie van Ajax. Van Hanegem signaleerde een jaar geleden dat zijn spelers aan een 'Ajax-complex' lijden. In De Kuip is hun angst zelfs extreem groot.

Je zou denken dat, nu Ajax ook nog de Champions League heeft gewonnen, het zelfvertrouwen van de Feyenoorders niet is toegenomen, maar dat is een misverstand. Wie je in of buiten De Kuip voor de 130ste editie van de klassieker ook maar spreekt, vandaag zal het niet zo ver komen. De spelers van Feyenoord hebben elkaar in de kleedkamer één ding bezworen: ze zullen zich niet laten vernederen. Over hun lijk.

Ronald Koeman laat zich een dag voor de wedstrijd ontglippen dat 'we ons niet weer naar de slachtbank laten leiden'. Dat

we klinkt mooi: alsof hij persoonlijk deel uitmaakte van al die oorwassing, terwijl hij toen toch echt Barcelonees was.

Het Nieuwe Feyenoord: doelman Ed de Goey, rechtsback Clemens Zwijnenberg, libero Ronald Koeman, voorstopper Ulrich van Gobbel, linksback Rob Witschge, rechtshalf Rob Maas, verdedigende middenvelder Peter Bosz, linkshalf Giovanni van Bronckhorst, aanvallende middenvelder Orlando Trustfull en de twee spitsen Henke Larsson en Regi Blinker.

Van Hanegems tactiek is simpel: Ajax moet gestoord worden bij balbezit, alleen hun backs krijgen relatieve vrijheid.

De strategie werkt. De overrompeling is volmaakt. De Feyenoorders stijgen stuk voor stuk boven zichzelf uit. Alleen Van Bronckhorst kan zijn directe tegenstander (Ronald de Boer) niet aan.

Hoe het mogelijk is snapt niemand, maar na een kwartier zou je zweren dat dit Feyenoord al jaren in deze samenstelling voetbalt. Feyenoord spēélt geen 4-4-2, nee, het is alsof Feyenoord het 4-4-2-systeem heeft uitgevonden, zowel in aanvallend als in verdedigend opzicht, de linies vloeien in elkaar over.

Larsson en Blinker demonstreren hoe aanvallers in een 4-4-2-systeem moeten bewegen. De een naar de bal toe; de ander vertrekt. Ze kruisen elkaar. Trustfull sluit steeds goed aan. Vooral de ontkooide Blinker geniet van zijn vrijheid, zonder er roekeloos mee om te gaan.

Bosz en Maas smijten met hun krachten. Ze dichtten gaatjes

en glijden en tackelen dat het een aard heeft. Het middenveld zit met vier in plaats van drie spelers doortimmerd in elkaar.

Witschge is natuurlijk geen ideale linksback, maar op inzicht is hij Finidi meestal de baas.

Overmars komt maar niet langs Zwijnenberg.

Van Gobbel vecht de mooiste duels uit. Met de soms briljante Kanu doet hij aan vrij worstelen. Scheidsrechter Mario van der Ende laat het allemaal toe.

De supporters van Feyenoord kijken verrukt maar ook een beetje ongelovig naar hun geoliede machine die, dat kan gewoon niet uitblijven, Ajax zal verslaan. En met verslaan bedoelen ze niet toevallig een doelpunt méér maken, zoals op 8 maart 1995 gebeurde toen Feyenoord in de kwartfinale van de Amstelcup van Ajax won. Dit lijkt niet op voetbal, dit is voetbal. Voetbal zoals voetbal is bedoeld.

Het tempo is moordend. Net als AC Milan in de Champions League-finale slaagt Feyenoord erin om Ajax perioden lang de wil op te leggen.

Ook in de tweede helft.

De klassieker is nu eens geen dictaat. De wedstrijd is open.

De wedergeboorte van Feyenoord.

De vreselijkste clichés schieten je te binnen. Maar het is echt waar. Feyenoord is gelijkwaardig aan Ajax. Feyenoord is zo nu en dan beter. Feyenoord...

Ineens ligt de bal in het doel. Gejuich. De bevestiging. Ajax staat met 1-0 voor.

'Godgloeiende kankermazzelaars!' schreeuwt een

Feyenoord-supporter. Hij loopt rood aan. Bestaan er haatspielen rond een mond?

'Dit is toch niet te geloven. Zijn we godverdomme een keertje beter... Dat bedoel ik nou met *lucky* Ajax. Tyfusteringpleures-Amsterdammers.' De man zakt in elkaar en kijkt niet op.

Het doelpunt is niet *lucky*. Een mooie combinatie tussen Ronald de Boer, Overmars en Kanu. Kanu die leunend (alsof hij tegen een lantaarnpaal staat) tegen Van Gobbel de bal vasthoudt, een tikkie opzij en boem. Ronald de Boer.

De verslagenheid op de tribune in de minuten na het doelpunt is groot.

Maar de wedstrijd gaat alweer door. Rob Witschge geeft de bal voor. Larsson kopt. De bal waait met een boog in de uiterste hoek.

De stilte duurt een fractie van een seconde. Alsof in die tijdspanne kracht verzameld moet worden, alsof er nog even snel geïnhaleerd moet worden om alle frustratie, om alle energie, positief of negatief, een fractie later, als het signaal dat Feyenoord gelijk heeft gemaakt de hersenen heeft bereikt, uit de strot te persen, meestal via een aanhoudend brullend, zeg maar gerust dierlijk geluid, en zo hard, zo oorverdovend hard, en lang, net zo lang tot er een nieuwe prikkel de hersenen bereikt: ademen, en gauw.

Als tienduizenden mensen dat tegelijkertijd doen, krijg je een explosie.

Normaal gesproken duurt gejuich minutenlang. Dat wil zeggen: heel langzaam ebt het euforische geluid weg. Dit keer

gebeurt dat snel. De toeschouwers beseffen dat ze anders iets kunnen missen.

Niet lang na het doelpunt verkoopt Ronald Koeman Edgar Davids aan de zijlijn een rotschop. Davids woedend. Koeman glimlacht triomfantelijk. Gek genoeg blijft zijn charge onbestraft. Zijn lachje wordt er nog triomfantelijker door.

En zo zweept Koeman het publiek weer op. Er is een wisselwerking ontstaan tussen elftal en legioen. Gezang daalt uit de eerste ring op de spelers neer.

Feyenoord voelt zich sterker en sterker en omdat Ajax ook in goeden doen is, blijft de wedstrijd zinderend.

Maas en Trustfull kunnen scoren...

Ze doen het niet.

Een peun van Larsson... Van der Sar redt.

Feyenoord-supporters die geloven dat rechtvaardigheid bestaat, moeten bij aanvang van de verlenging volgens het sud-den death-concept gerust zijn op de goede afloop.

Ajax is het gevaarlijkst. Ajax-invaller Martijn Reuser dendert over Koeman heen, maar het loopt goed af.

Na exact 102 minuten maakt Peter Bosz in het strafschoopgebied een wilde tackle op Reuser die ten val komt.

Eerst lijkt het of Mario van der Ende door laat spelen, dan fluit hij alsnog. Strafschoop!

Als Patrick Kluivert aanloopt, moet ik aan Van Hanegem denken, die me vertelde dat hij een Feyenoord-supporter kent die zich op maandag ziek meldt als Feyenoord daags tevoren

verloren heeft. Die man heeft De Kromme verteld dat hij anders geen leven heeft, dat hij de godganse dag wordt getreiterd. Zoals die man zijn er zoveel. Maar morgen kunnen ze allemaal naar hun werk, ook als Kluivert scoort...

Juichend loopt de spits van Ajax weg...

Wat me opvalt is de berusting bij de Feyenoord-supporters. Ze zijn tevreden, ja trots. Het belangrijkste van vandaag is niet de uitslag. Het Nieuwe Feyenoord kan Ajax weer aan.

Wanneer het moment van de huldiging daar is, zijn er niet veel supporters meer over. De Feyenoord-fans hebben zich massaal afgekeerd van het feestje dat Ajax mag vieren.

De spelers van Feyenoord moeten wel blijven kijken.

De Supercup is een afzichtelijke trofee. Hij staat voor lucht, een wedstrijd om niets.

Winston Bogarde krijgt het ding in zijn handen gedrukt. BOE-HOE BOE-HOE, roepen de Feyenoord-spelers. Ze lachen zich rot.

Bogarde drukt het ding iets te uitbundig de lucht in. Hij is er oprecht blij mee.

Het geboe der Feyenoord-spelers zwelt weer aan. Zelfs de boze Bosz moet nu lachen.

De toornige blik van Bogarde komt hem op nog meer hoon-gelach te staan.

‘Feyenoord is ons dichter genaderd. We zullen alle zeilen bij moeten zetten,’ zegt Louis van Gaal. ‘We speelden niet goed en dat was de verdienste van Feyenoord. Sommige Feyenoorders

hebben onze spelers uit hun positie gespeeld. Dat gebeurt in een seizoen echt heel weinig.'

Ik zie het beeld voor me van al die Feyenoord-supporters die morgenochtend bij hun ontbijt lezen wat Van Gaal vindt. Kippenvel op hun kaken.

In het Maasgebouw staat secretaresse Sandra van Dongen. Ze vertelt dat Jan Linssen tijdens de wedstrijd onwel is geworden. Hij is door zijn kleindochter Jacqueline onmiddellijk naar het ziekenhuis gebracht.

'Ome Jan Linssen is voor mij Feyenoord,' zegt de secretaresse. 'Ik ben er kapot van.'